



entuzjaści edukacji



Badania Zespołu dydaktyk szczegółowych Instytutu Badań Edukacyjnych

Badania prowadzone są w ramach projektu systemowego „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE



entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY





Badania Zespołu dydaktyk szczegółowych w projekcie „Entuzjaści edukacji”:

- służą diagnozie jakości edukacji szkolnej i wspierają rozwój dydaktyk przedmiotowych;
- obejmują swoim zakresem podstawowe przedmioty szkolne: język polski, matematykę, nauki przyrodnicze, historię oraz języki obce;
- pozwalają ocenić poziom kompetencji uczniów – wiedzę i umiejętności z tych przedmiotów;
- wspierają realizację podstawy programowej;
- pozwalają ocenić mocne i słabe strony wdrażania podstawy programowej.

Efekty badań są przydatne dla:

- instytucji odpowiadających za kształtowanie polityki edukacyjnej oraz zarządzanie oświatą;
- nauczycieli, którzy otrzymają wsparcie w postaci dodatkowej wiedzy oraz rozmaitych narzędzi dydaktycznych;
- uczniów, którzy dzięki naszym narzędziom będą mogli w sposób bardziej efektywny rozwijać swoje kompetencje;
- badaczy, którzy uzyskają wiedzę na temat osiągnięć jakości szkolnej dydaktyki przedmiotowej i będą ją mogli wykorzystać, tworząc coraz lepsze narzędzia wsparcia dla uczniów i nauczycieli, a także rekomendacje dla rządzących.





Diagnoza kompetencji gimnazjalistów

Diagnoza kompetencji gimnazjalistów (DKG) to badanie prowadzone wśród uczniów trzecich klas gimnazjów, którego celem jest pogłębiona analiza ich umiejętności z przedmiotów egzaminacyjnych (język polski, matematyka, przedmioty przyrodnicze, historia i WOS). Dodatkowym celem projektu realizowanego wspólnie z Centralną Komisją Egzaminacyjną jest przygotowanie uczniów do właściwego egzaminu końcowego – oswojenie ich z formą zadań, kartą egzaminacyjną i zasadami obowiązującymi w jego trakcie. W ramach badania uczniowie nie tylko rozwiązują arkusze przygotowane przez CKE, lecz także oceniają trudność poszczególnych zadań. Również nauczyciele mają okazję podzielić się swoimi spostrzeżeniami z ekspertami IBE – elementem badania są bowiem warsztaty poświęcone konstrukcji arkusza i wykorzystanych w nim zadań oraz omówieniu wyników uczniów. Raporty z Diagnozy pokazują, z jakimi wyzwaniami uczniowie radzą sobie słabiej podczas egzaminu, a co za tym idzie, pozwalają nie tylko lepiej rozwijać umiejętności uczniów, lecz również ulepszać formułę samych egzaminów.



Więcej informacji o badaniu oraz roczne raporty DKG dostępne są na stronie internetowej www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.



Baza narzędzi dydaktycznych

Baza narzędzi dydaktycznych (www.bnd.ibe.edu.pl) to strona internetowa zawierająca zadania mierzące i rozwijające umiejętności uczniów z poszczególnych przedmiotów (język polski, matematyka, historia, przedmioty przyrodnicze). Każde zadanie jest powiązane z konkretnymi zapisami podstawy programowej i opatrzone komentarzem, który tłumaczy jego wartość diagnostyczną. Udostępniony zbiór zadań obejmuje przede wszystkim zadania przygotowane dla uczniów gimnazjów. W bazie systematycznie pojawiają się nowe narzędzia, planowane jest rozszerzenie bazy o zadania dla innych etapów edukacyjnych. W tej chwili trwają także prace nad *Bazą dobrych praktyk*, w której znajdują się scenariusze lekcji, artykuły dydaktyczne, raporty, prezentacje, instrukcje do doświadczeń z przedmiotów przyrodniczych, filmy i przydatne linki do stron zagranicznych.





Europejskie badanie kompetencji językowych (*European Survey on Language Competences*)

Europejskie badanie kompetencji językowych (European Survey on Language Competences – ESLC) to pierwsze międzynarodowe porównawcze badanie umiejętności młodzieży w zakresie języków obcych. Badanie przeprowadzone zostało z inicjatywy Komisji Europejskiej. Do pierwszej edycji badania przystąpiło 14 państw: Anglia, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Estonia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Malta, Polska, Portugalia, Słowenia oraz Szwecja.

Badanie zrealizowano w 2011 roku. W każdym kraju zbadano umiejętności językowe w zakresie dwóch najczęściej nauczanych języków obcych. W Polsce były to języki angielski i niemiecki. Badanie sprawdzało trzy umiejętności: rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstu pisanego oraz pisanie. Istotnym elementem badania były kwestionariusze przeznaczone dla uczniów, nauczycieli języków obcych i dyrektorów szkół. Dotyczyły one społecznych, ekonomicznych i systemowych uwarunkowań nauczania języków obcych.

W czerwcu 2012 roku Komisja Europejska upubliczniła międzynarodowe wyniki badania. Raport krajowy prezentujący analizy wyników polskich uczniów ukaże się wkrótce nakładem IBE oraz w wersji elektronicznej na stronie www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.





Badanie uczenia się i nauczania języków obcych w gimnazjum

Badanie uczenia się i nauczania języków obcych w gimnazjum (BUNJO) to badanie podłużne, które ma na celu monitorowanie postępów w nauce języków obcych wybranych grup uczniów w ciągu trzyletniego cyklu nauki w gimnazjum.

Badanie obejmuje uczniów ze 120 szkół gimnazjalnych, którzy w roku szkolnym 2011/12 rozpoczęli naukę języka angielskiego według podstawy programowej III.1 (program kontynuacyjny).

Badanie rozpoczęło się w marcu 2012 i zakończy w grudniu 2014 roku. W ramach pierwszego etapu badania zrealizowane zostały badania ankietowe, wywiady indywidualne, testy kompetencyjne oraz badanie podręczników i programów nauczania. Dodatkowo w 40 wybranych szkołach przeprowadzono obserwacje lekcji języka angielskiego. Badane są głównie umiejętności rozumienia tekstu słuchanego, pisanego, wypowiedzi pisemnej oraz gramatyki, słownictwa i funkcji językowych. Wykorzystane w badaniu testy umiejętności zostaną, po zakończeniu badania, udostępnione nauczycielom.



BUM – Badanie umiejętności mówienia

Celem BUM jest pomiar umiejętności mówienia w języku angielskim wśród uczniów III klas gimnazjum. Uczniowie objęci badaniem biorą udział w testach ustnych przeprowadzanych przez przeszkolonych egzaminatorów i badaczy IBE. W pierwszej części badania, prowadzonej w 2011 roku, uczestniczyli wybrani uczniowie przystępujący do Europejskiego Badania Kompetencji Językowych. Druga część badania przeprowadzona była w maju 2013 roku. Wyniki pokażą poziom umiejętności uczniów przystępujących do egzaminu gimnazjalnego, który nie zawiera komponentu wypowiedzi ustnej. Wykorzystane w badaniu testy umiejętności zostaną, po zakończeniu badania, udostępnione nauczycielom.

Więcej informacji na stronie internetowej www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.

BENJA – Badanie efektywności nauczania języka angielskiego w szkole podstawowej

BENJA to podłużne badanie, którego celem jest monitorowanie realizacji podstawy programowej dla języka obcego nowożytnego oraz określenie warunków szkolnych i pozaszkolnych sprzyjających efektywnej nauce języka angielskiego na pierwszym i drugim etapie edukacji. Oprócz pomiarów umiejętności uczniów, w ankietach dla rodziców, nauczycieli i dyrektorów szkół, zbierane są też dane kontekstowe. Ważnym elementem badania są obserwacje lekcji w klasie VI szkoły podstawowej. Dostarczą one informacji o metodach pracy na lekcjach języka angielskiego.

Dydaktyka literatury i języka polskiego w gimnazjum w świetle nowej podstawy programowej



region I
Dydaktyka literatury
i języka polskiego w gimnazjum
w świetle nowej podstawy programowej



region II
Dydaktyka literatury
i języka polskiego w gimnazjum
w świetle nowej podstawy programowej



region III
Dydaktyka literatury
i języka polskiego w gimnazjum
w świetle nowej podstawy programowej

Badanie *Dydaktyka literatury i języka polskiego w gimnazjum w świetle nowej podstawy programowej* jest poświęcone nauczaniu języka polskiego w szkołach gimnazjalnych.

Czego się dowiemy z badania?

- W jakim stopniu uczniowie posiadli wiedzę i umiejętności określone w nowej podstawie programowej.
- Jak środowisko szkolne i pozaszkolne wpływa na wyniki uczniów w nauce języka polskiego.
- Jakie narzędzia i metody kształcenia stosowane przez nauczycieli są najskuteczniejsze.
- Jakie są mocne i słabe strony kształcenia polonistycznego (w kontekście zapisów nowej podstawy programowej).

W badaniu biorą udział:

- uczniowie,
- ich rodzice bądź opiekunowie,
- nauczyciele języka polskiego,
- nauczyciele bibliotekarze,
- dyrektorzy szkół.

Narzędzia badawcze zostały przygotowane przez specjalistów różnych dziedzin (polonistów, socjologów, psychologów).

Badanie jest prowadzone w trzech regionach Polski przez trzech wykonawców, trwa do końca 2014 roku.

Więcej informacji na stronie internetowej www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.



Laboratorium myślenia. Diagnoza nauczania przedmiotów przyrodniczych w Polsce

Badanie *Laboratorium myślenia* sprawdza zarówno wiadomości jak i umiejętności z zakresu nowej podstawy programowej do gimnazjum, w sposób szczególny skupiając się na ocenie kluczowych umiejętności w naukach przyrodniczych, takich jak formułowanie i weryfikacja hipotez, planowanie eksperymentu, wyszukiwanie i krytyczna analiza informacji, wnioskowanie naukowe.

Laboratorium myślenia realizowane jest w czterech cyklach, realizowanych w 2011, 2012, 2013 i 2014 na próbie losowej obejmującej co roku w 180 szkołach ponad 7000 uczniów.

Narzędziem badawczym jest liczba 208 zadań, z których uczniowie rozwiązują testy zawierające po 52 zadania. Część z zadań jest sukcesywnie umieszczana wraz z komentarzami na stronie www.bnd.ibe.edu.pl do wykorzystania jako pomoce dydaktyczne dla szkół.



Więcej informacji na stronie internetowej www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.



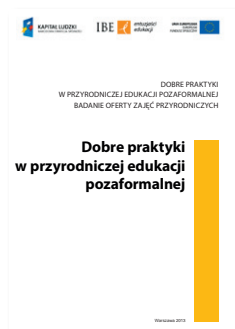
Dobre praktyki w przyrodniczej edukacji pozaformalnej. Badanie oferty zajęć przyrodniczych

Badanie zostało zrealizowane w 2012 roku. Celem badania było określenie, w jaki sposób oferta zajęć przyrodniczych ośrodków edukacji pozaformalnej (np. organizacje pozarządowe, muzea przyrodnicze, ośrodki badawcze PAN, centra nauki, ośrodki przemysłowe z centrami badawczymi lub ośrodkami edukacyjnymi, a także ośrodki prowadzone przez osoby fizyczne, np. prywatne muzeum) może wspomóc szkołę w kształtowaniu i rozwijaniu umiejętności rozumowania naukowego.

Wyniki badania pozwoliły na wyłonienie dobrych praktyk oraz wskazówek dla organizacji oferujących zajęcia dla szkół w czterech obszarach:

- Administracja i finansowanie – np. pozyskiwanie funduszy z różnorodnych źródeł, prowadzenie statystyk odwiedzających/uczestników zajęć;
- Organizacja – np. korzystanie przy opracowywaniu zajęć z podstawy programowej, wsparcia doradców metodycznych i nauczycieli konsultantów, oferta dostosowana do potrzeb odbiorców, współpraca z samorządem terytorialnym i środowiskiem lokalnym;
- Realizacja zajęć – np. język i forma zajęć dostosowana do wieku odbiorców, aktywizowanie uczestników zajęć, kształtowanie umiejętności wyszukiwania, selekcji informacji, analizy danych, wnioskowania, formułowania związków przyczynowych i inne;
- Materiały programowe i dydaktyczne – sprzyjające samodzielnej pracy ucznia.

Przeprowadzone w ramach badania obserwacje pokazały, że stosowane na zajęciach prowadzonych przez ośrodki metody i formy pracy sprzyjają kształtowaniu się umiejętności rozumowania naukowego, a co za tym idzie – mogą wspierać szkołę w realizacji głównych celów kształcenia podstawy programowej przedmiotów przyrodniczych.



Więcej informacji oraz raport w wersji elektronicznej na stronie internetowej www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.



Badanie realizacji nowej podstawy programowej z historii w gimnazjum

Badanie jakościowe przeprowadzone zostało jesienią 2011 roku i miało na celu określenie węzłowych problemów związanych z wdrażaniem nowej podstawy programowej z historii oraz identyfikację mocnych i słabych stron procesu jej realizacji w szkołach gimnazjalnych. Szczególną uwagę w badaniu zwrócono na sposób kształcenia umiejętności złożonych, kluczowych dla rozwijania myślenia historycznego i elementów warsztatu historyka. Formowanie tych kompetencji jest jednym z priorytetów nowej podstawy programowej. Dodatkowo analizowano również deklaracje nauczycieli na temat znajomości treści podstawy programowej i wewnątrzszkolne czynniki ułatwiające i utrudniające realizację jej zapisów. Osobną grupę problemów stanowiły zagadnienia związane z oceną umiejętności uczniów: badano zarówno metody i wymagania nauczycieli, jak również oczekiwania wobec egzaminu z historii.



Więcej informacji na stronie internetowej www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.



Badanie nauczania matematyki w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej

Głównym celem tego badania jakościowego jest określenie stanu realizacji podstawy programowej w zakresie wymagań ogólnych odnoszących się do matematyki. W badaniu biorą udział szkoły z czterech województw. Badanie obejmuje uczniów klas piątych szkół podstawowych, klas drugich gimnazjów i klas drugich szkół ponadgimnazjalnych oraz ich nauczycieli matematyki. Wyniki badania mają pomóc w identyfikacji szans i zagrożeń praktyki nauczania matematyki, a także przyczynić się do wskazania potrzebnych zmian oraz określenia kierunków dalszych badań i prac analitycznych.



Więcej informacji na stronie internetowej www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.

Badanie potrzeb nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i matematyki dotyczących rozwoju zawodowego.

Celem badania jest opisanie kompetencji matematycznych i kompetencji z zakresu dydaktyki matematyki nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i nauczycieli matematyki w klasach 4-6 szkół podstawowych i gimnazjum. Pomoże to lepiej zdefiniować potrzeby rozwoju zawodowego oraz systemu kształcenia nauczycieli.

Przeprowadzono już badanie pilotażowe, dzięki któremu dokonano weryfikacji narzędzi badawczych, które zostaną wykorzystane w badaniu.

Więcej informacji na stronie internetowej www.eduentuzjasci.pl w zakładce „Badania”.





Instytut Badań Edukacyjnych

Głównym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań, analiz i prac rozwojowych przydatnych w rozwoju polityki i praktyki edukacyjnej.

Instytut zatrudnia ponad 150 badaczy zajmujących się edukacją – pedagogów, socjologów, psychologów, ekonomistów, politologów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych – wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach, o różnorodnych doświadczeniach zawodowych, które obejmują, oprócz badań naukowych, także pracę dydaktyczną, doświadczenie w administracji publicznej czy działalność w organizacjach pozarządowych.

IBE realizuje projekty systemowe: „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego” – Entuzjaści edukacji, „Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie” (KRK), „Badanie dotyczące rozwoju metodologii szacowania wskaźnika edukacyjnej wartości dodanej” (EWD), „Ogólnopolskie badanie umiejętności trzecioklasistów” (OBUT). Projekty są współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Publikacja została wydana na papierze ekologicznym.

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel. +48 22 241 71 00 | ibe@ibe.edu.pl | www.ibe.edu.pl